

OMGEVINGSBERAAD Waddengebied

Ministerie van Klimaat en Groene Groei
T.a.v. minister Hermans
Postbus 20401
2500 EK Den Haag
Mail: minister-ke@minezk.nl

Kopie:

De heer E. van der Rijt, directie Realisatie Energietransitie
Mevrouw A. Nielen, secretariaat Bestuurlijk Overleg Waddengebied
Mevrouw L. van Duin, ministerie I&W directie Waterkwaliteit en Grote Wateren

Ons kenmerk: 20250528-2

Betreft: Reactie Omgevingsberaad Waddengebied omtrent (Ontwerpprogramma) PAWOZ Eemshaven

Leeuwarden, 28 mei 2025

Geachte mevrouw Hermans,

In mijn hoedanigheid als voorzitter van het Omgevingsberaad Waddengebied, wil ik u middels deze brief reeds informeren over onderstaande oproep, die ik namens alle sectoren van het Omgevingsberaad in het Bestuurlijk Overleg voor het Waddengebied van 23 juni aanstaande over het agendapunt PAWOZ Eemshaven zal inbrengen.

Het Omgevingsberaad Waddengebied heeft als adviesorgaan van het Rijk inzake het Waddengebied, begrip voor de complexe opgaven die er zijn en de vele uitdagingen die het kabinet heeft. In dat licht kijken wij ook naar de energietransitie en de immense operatie om energie van de Noordzee aan land te brengen. Wij begrijpen ook dat het daardoor zoeken is naar een evenwicht tussen het benodigde tempo en het maatschappelijk kunnen verantwoorden van de benodigde keuzes. Bij het invullen van onze formele adviestaak kijken wij vanuit een brede scope naar wat belangrijk is voor het Waddengebied. Wij richten daarbij onze blik niet alleen op het Nederlandse deel van dit unieke gebied, maar we zijn ons daarbij altijd bewust van onze trilaterale verantwoordelijkheid voor het kwetsbare, internationale Werelderfgoed Waddenzee. Daarom zijn wij de mening toegedaan dat het door u voorgestelde tracé – de Schiermonnikoog Wantij (land)route - een verre van ideale oplossing is. Dit zien wij in uw eigen onderzoeken ook bevestigd, aangezien het ook volgens uw eigen MER niet het ‘meest milieuvriendelijke alternatief’ betreft. Hieronder ga ik later nog nader in op de MER.

OMGEVINGSBERAAD Waddengebied

In het Europa van de 21ste eeuw zou het in onze ogen zo moeten zijn dat we met onze burens geen grensdisputen voeren. Dergelijke discussies over grensconflicten zijn in andere gebieden in de wereld verklaarbaar, maar bij ons binnen de Europese Unie niet. In die zin is het voor ons zeer moeilijk te accepteren, dat de meest ideale oplossing voor natuur, landbouw, toerisme én bewoners buiten bereik lijkt te zijn door een gedateerde stellingname over nationale bevoegdheden door Duitsland en Nederland. Daarmee dreigt datgene wat nu op de korte termijn lijkt, bepalend te zijn, op langere termijn schadelijk uit te pakken. Dat geldt niet alleen voor de thans voorliggende keuze voor deze kabels, maar voor alle toekomstige aan te leggen energie-infrastructuur in het Waddengebied, zowel in Nederland als in Duitsland en Denemarken.

Gezien de recente geschiedenis in het Waddengebied, is het door u voorgestelde tracé niet duurzaam en kan voor nieuwe maatschappelijke onrust zorgen. In dit licht had in onze ogen het departement van Klimaat en Groene Groei een beter resultaat kunnen en moeten afdwingen bij onze Oosterburen. We willen u daarom met klem verzoeken om het niet hierbij te laten, maar om nog een serieuze, nieuwe poging (bijvoorbeeld met inzet van mediators uit Duitsland en Nederland) te doen om tot overeenstemming te komen over het onderhavige verdragsgebied en daarmee de verbinding c.q. aanlanding toch mogelijk te maken (via de Oude Westereems route). Wij zijn daarbij van mening dat gezien de grote belangen van natuur, recreatie, landbouw en leefbaarheid die op het spel staan, dit gesprek “chefsache” moet worden, en dus op het hoogst bestuurlijke niveau onderwerp van gesprek moet zijn tussen Nederland en Duitsland.

Gister is de beoordeling van de Commissie voor de milieueffectrapportage gepubliceerd. De commissie concludeert dat het MER-rapport weliswaar “veel goede informatie levert over de effecten op de natuur”, maar dat er “wel meer uitleg en informatie nodig is om te bepalen of er geen ontoelaatbare gevolgen zijn voor kwetsbare natuur en het landschap”. Dit is volgens de commissie nog niet voldoende onderbouwd. Het is volgens de commissie ook nodig om de opeenstapeling van milieugevolgen inzichtelijk te maken. Want in de MER-rapportage zijn de verschillende routes apart beoordeeld, maar er moeten meerdere routes gerealiseerd worden. Deze kunnen cumulatief mogelijk grotere effecten hebben op natuur en landschap dan nu is aangegeven, aldus de commissie.

Het Omgevingsberaad herkent de bevindingen van de Commissie voor de milieueffectrapportage. Voor ons is een dergelijke cumulatie eveneens een groot zorgpunt. Vandaar dat wij eerder hebben opgeroepen voor één toekomstbestendig tracé te kiezen. Niet alleen vanwege de cumulatie door verschillende tracés van kabels en leidingen, maar ook in het licht van bestaande en nieuwe activiteiten, waaronder de extra ruimte die Defensie nodig heeft in het Waddengebied. Wij hebben daarom gevraagd om de effecten van de aanleg van dit tracé en toekomstige tracés in het Beleidskader Natuur Waddenzee inzichtelijk te maken en mee te wegen.

OMGEVINGSBERAAD Waddengebied

Wij vertrouwen erop dat u de constatering van de Commissie voor de milieueffectrapportage ter harte neemt en de gevraagde nadere onderbouwing inclusief de cumulatie oppakt in een aanvullend onderzoek. Wij dringen er – mede in het licht van bovenstaande – aanvullend bij u op aan om hierna in een project-MER álle routes die uit het plan-MER mogelijk blijken te onderzoeken, op een gelijkwaardige, integrale en onderbouwde wijze. Wij vragen het kabinet bovendien om bestuurlijk lef om de Tunnelvariant met volle kracht te realiseren.

Tot slot. Trilaterale afstemming tussen Duitsland, Denemarken en Nederland over het Waddengebied zal ook in de toekomst onontkoombaar én hoogstnoodzakelijk zijn in het licht van diverse omvangrijke opgaven waaronder klimaatverandering, de energietransitie, zoetwaterbeschikbaarheid en defensie. Daarom roepen wij het kabinet tevens op om de samenwerking met Duitsland en Denemarken over al deze onderwerpen ter hand te nemen en dit – naar aanleiding van het huidige dispuut - te agenderen in de komende trilaterale Regeringsconferentie 2026 in Esbjerg. Dit is in het belang van het UNESCO Werelderfgoed Waddenzee en die mensen die er wonen, werken en leven.

Ik vertrouw erop u met deze brief een goed beeld geschetst te hebben van de afwegingen en het perspectief van de zeven leden van het Omgevingsberaad Waddengebied en mijzelf. Uiteraard ben ik altijd bereid om deze nader toe te lichten - voorafgaand of tijdens het Bestuurlijk Overleg Waddengebied op 23 juni aanstaande. Daaraan voorafgaand maakt u overigens zelf kennis met de leden, te weten in het geplande gesprek tussen het Omgevingsberaad Waddengebied en de bestuurders van het Bestuurlijk Overleg Waddengebied. De leden van het Omgevingsberaad Waddengebied kijken daar naar uit.

Hoogachtend,

drs. A.A.M. Brok

Voorzitter Omgevingsberaad Waddengebied